

Годишен извештај на органите на државната управа за напредокот на состојбата на еднаквите
можности за жените и мажите во 2020 година

1. ОСНОВНИ ИНФОРМАЦИИ

Орган на државна управа (назив)	Агенција за поддршка на претприемништвото на Република Северна Македонија
Изработил (име, презиме и функција)	Маја Петрова, Координатор за еднакви можности
Период на известување	2020 година
Датум на поднесување на извештајот	31.03.2021 година

Одговорно лице кој го одобрува извештајот и ја потврдува неговата веродостојност

Датум, 31.03.2021 година

в.д.Директор
Шенаси Џељадини
Потпис

(Одговорно лице во органот на државна управа)

Датум на прием на извештајот во Министерство за труд и социјална политика

Име Презиме (на службеникот од Сектор за еднакви можности кој го примил извештајот)

Потпис

2. НАВЕДЕТЕ ГИ СПРОВЕДЕНИТЕ АКТИВНОСТИ КОИ СЕ СОГЛАСНО ЗАКОНОТ ЗА ЕДНАКВИ МОЖНОСТИ НА ЖЕНИТЕ И МАЖИТЕ:

2.1. Преземени основни и посебни мерки согласно чл. 5, 6 и 7 од ЗЕМ (заокружете)

- А) Позитивни
- Б) Охрабрувачки
- В) Програмски

2.2 Мерење на успешност на мерката (наведете кратки информации-показатели кој е резултатот со спроведувањето на оваа мерка):

Со Програмата за поддршка на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста на малите и средните претпријатија во 2020 година (објавена во Службен весник на РСМ бр.18 од 27 јануари 2020 година) и Програмата за изменување на Програмата за поддршка на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста на малите и средните претпријатија во 2020 година (објавена во Службен весник на РСМ бр.243 од 6 октомври 2020 година), предвидени беа 11 мерки и програмски

активности кои имаат за цел промоција и поддршка на претприемништвото во Република Северна Македонија, самовработување на невработените лица, менторирање на малите и средните претпријатија, зголемување на конкурентноста на постојните претпријатија и генерирање на нови работни места. За реализацијата на програмските активности Агенцијата поднесе годишен извештај до Владата на Република Северна Македонија. Со програмските активности се опфатени повеќе целни групи, како што се невработените лица, малите и средните претпријатија, потенцијалните претприемачи, стартап фирми, студенти и ученици, локални консултанти, жени претприемачи и други. Во следните програмски активности во 2020 година воведена е родово разделена статистика:

1. Поддршка на Самовработувањето како дел од ОП 2020 на МТСП

Од вкупно 1534 бизнис планови изработени од страна на овластените советници за кандидатите во Програмата за самовработување, 510 бизнис планови се изработени за жени, што претставува 33,2% учество на жените во оваа програмска активност.

2. Ваучерски систем на советување

- Од вкупно реализирани 59 ваучери, 39 ваучери се за мажи, а 20 за жени или 34% учество на жените во оваа програмска активност и тоа:

- 10 ваучери (за седум клиенти) се за жени управители на МСП за услугите: Подготовка за ISO стандарди (9001, 14001, 22000), за НАССР и за деловно планирање.

- 10 ваучери (за 5 жени клиенти) се за невработени жени за отворање на фирма, односно изработка на бизнис план и регистрација на фирма.

3. Воспоставување на систем на стандардизирани менторски услуги

АППРСМ е во третата година на реализацијата на регионалниот проект „Воспоставување и промоција на менторските услуги за МСП во Западен Балкан – Фаза 2“, поддржан од Јапонската Агенција за Меѓународна Соработка – JICA. Покрај АППРСМ партнери во Проектот се Агенциите надлежни за поддршка на развојот на МСП од Србија – регионален лидер, Црна Гора и Босна и Херцеговина.

Процесот на создавање на нови квалификувани ментори продолжи и во 2020 година и во рамките на оваа програмска активност во 2020 година обучени се 5 жени за ментори. По спроведеното менторирање вкупно се менторирани 41 претпријатие од кои 12 претпријатија чии сопственици се жени.

4. Обуки за подготовка на бизнис план

- Главна цел на обуките на АППРСМ за подготовка на бизнис план е младите луѓе (студентите и средношколците) да се да се мотивираат да почнат сопствен бизнис, да се стекнат со претприемачки вештини како и да знаат самостојно да изработат бизнис план. На обуките им беа презентирани бизнис модели на денешницата како и можностите за финансирање во нашата држава.

На обуките земаа учество 206 слушатели од Охрид, Кавадарци, Скопје, Битола, Валандово, Гостивар, Винаца и Велес, меѓу кои 56 % средношколци, 23 % студенти, 3 % невработени, 9% вработени и 9 % наставници. Родовата структура броеше 70 % женски и 30% машки лица, додека според национална припадност 89 % се изјасниле како Македонци, 4 % Бошњаци, 4 % Албанци, 2 % Турци и 1 % Срби.

5. Обуки за претприемачко образование

- Главна цел на обуките на АППРСМ за претприемачко образование на млади лица беше да се мотивираат слушателите да отворат сопствен бизнис преку примери од реалниот сектор во Македонија, да стекнат почетни претприемачки вештини и знаења како и да ја зголемат свеста за достапните Владини програми за финансирање и техничка поддршка во фазите на ран развој на бизнисот.

На обуките учество земаа 108 слушатели од Гевгелија, Кочани, Прилеп и Скопје меѓу кои 61% средношколци, 18 % студенти, 15% невработени лица и 16% вработени млади лица. Родовата структура броеше 65% женски и 35% машки лица, додека структурата по националност укажува дека имало 69% Македонци, 14% Албанци, 8% Роми, 3% Власи, 1 % Срби додека 4% биле неопределени.

6. Обуки за локални консултанти

Обуките со назив „Преструктурирање на семејството и на семејното богатство“ на АППРСМ наменети за локални консултанти, имаа цел учесниците да се здобијат со знаења за советувањето на претпријатијата во процесот на транзиција на семејните бизниси од една кон друга генерација.

На обуките кои се одржаа во Скопје, Куманово и Битола земаа учество 77 слушатели, во голема мера консултанти, но и лица инволвирани во семејни бизниси и сопственици на бизниси. Според родовата припадност, 49 % мажи и 51 % жени, додека според етничката припадност 79% биле Македонци, 3% Албанци, 7% Турци, 6% Срби, 4% Босанци.

7. Обуки за зголемување на конкурентноста на МСП

Обуките со назив „Зголемување на конкурентноста на МСП“ имаа за цел да споделат со претставниците од малите и средните претпријатија алатки за намалување на потрошувачката на енергија т.е. намалување на цена на чинење на единица производ и едновременно заштита на животната средина и на таа основа да остварат конкурентна предност и да се наметнат пред конкурентите.

На обуките кои се одржаа во Скопје, Струмица, Прилеп и Тетово земаа учество 103 слушатели, консултанти, но и лица инволвирани во семејни бизниси. Според родовата припадност, 66,3% мажи и 33,6% жени, додека според етничката припадност 76% биле Македонци, 14% Албанци, 4% Турци, 4% Бошњаци и 2% Срби.

8. Обуки за промоција на социјалното претприемништво

- Во рамките на оваа програмска активност беа организирани две обуки и тоа во Скопје и Охрид. Целта на овие обуки беше низ интеракција и вежби да се дефинираа бизнис моделите на социјалното претприемништво и се објасни како тоа е регулирано во државата, како и примери во ЕУ и светот.

На обуките земаа учество 44 слушатели, а според родовата припадност, 21 мажи, 23 жени, додека според етничката припадност 25 биле Македонци, 13 Албанци, 3 Турци, 1 Бошњак, 1 Влак и 1 Египјанка.

9. Обуки за женско претприемништво

Главна цел на обуките со назив „Жени претприемачки – искуства, примери и совети“ на АППРСМ наменети за жените-потенцијални или сегашни претприемачки беше подигање на нивото на конкурентност кај веќе постоечки претпријатија раководени од страна на жени претприемачи, но и поттикнување на нови жени претприемачи.

На обуките земаа учество 44 слушателки од Велес, Скопје, Струмица и околината на овие населени места. Според родовата припадност 96% биле Македонки, 2% Србинки, 1% Турчинки и 1% Босанки. Од кои 46% претприемачки и занаетчи, 12% наставници, 33% невработени и 9% студентки.

2.3. Дали имате предвидено показатели/индикатори за мерење на успешноста и напредокот (Ве молиме наведете само аутпут индикатори¹)

Согласно буџетската изјава која ја приложи АППРСМ за периодот од 2020-2022 година се предвидени аутпут индикатори и тоа:

- воведена родово разделена статистика на корисниците на ваучерскиот систем на советување
- Најмалку 6 ваучери издадени за жени корисници на ваучерскиот систем на советување од вкупно 30-40 реализирани ваучери.
- Воведена родово разделена статистика за менторите и корисниците на стандардизираните менторски услуги
- Најмалку 4 обучени жени ментори и најмалку 6 менторирани мали и средни претпријатија управувани од жени претприемачи
- Воведена родоворазделена статистика на учесниците на обуките за поддршка на женското претприемништво.

2.4. Доколку имате документи и прилози кои зборуваат за напредокот, ставете ги во прилог на извештајот

-Годишниот Извештај на АППРСМ за 2020 година

3. НАВЕДЕТЕ ГИ ПРЕЗЕМЕНИТЕ ИНИЦИЈАТИВИ ВО ИЗВЕШТАЈНИОТ ПЕРИОД:

¹ Аутпут индикаторите ја мерат количината на стоки или услуги кои се добиваат со реализација на активностите од одделните програми, или пак број на жени и мажи опфатени со одделни програми. Пример за аутпут индикатор е број на мажи/жени опфатени со здравствените програми, број на жени опфатени со програмата за субвенционирање на земјоделството, број на жени од таргет група 24-49 години опфатени со Активните програмии мерки за вработување и др. Преземено од Насоки за подготовка на предлог буџетска пресметка, Министерство за финансии, http://www.mtsp.gov.mk/WBStorage/Files/OP_2012.pdf

3.1. Преземени иницијативи за инкорпорирање на принципот на еднакви можности на жените и мажите во стратешкиот план и буџетот на органот на државната управа (ОДУ), согласно член 11 од ЗЕМ:

Со буџетската изјава за периодот 2020-2022 година, АППРСМ го инкорпорираше принципот на еднакви можности во програмските активности:

- Зголемен број на жени корисници на ваучерскиот систем на советување.
- Зголемен број на обучени жени ментори и менторирани МСП управувани од жени
- Унапредување на системот за прибирање податоци со родово разделени податоци.
- Подобрена промоција преку обуките за поддршка на женското претприемништво

3.2. Мерење на успешност на иницијативата (наведете кратки информации-показатели кој е резултатот со спроведувањето на оваа иницијатива):

Во Програмата за поддршка на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста на малите и средните претпријатија во 2020 година на АППРСМ, во делот на ваучерскиот систем на советување предвидена е стимулативна мерка за жените претприемачи со тоа што при поддршката на потенцијалните претприемачи и активните мали и средни претпријатија, особено внимание ќе се обрне на зголемено учество на жените во оваа програмска активност, при што најмалку 6 ваучери за советодавна помош ќе се наменат за поддршка на жени претприемачи или невработени жени.

Во делот на програмската активност промоција на стандардизирани менторски услуги за мали и средни претпријатија која се реализира во рамките на регионалниот проект "Воспоставување и промоција на стандардизирани менторски услуги за мали и средни претпријатија во Западен Балкан" фаза 2, поддржан од Јапонската агенција за меѓународна соработка (JICA), реализирани се следните активности: Обучени се 5 жени ментори односно 71% од вкупно обучени 7 ментори во 2020 година преку програмата за обука која ја спроведе АППРСМ во согласност со Методологијата за стандардизирани менторски услуги наменети за МСП. Менторирани се вкупно 41 активни мали и средни претпријатија, од кои 12 мали и средни претпријатија се управувани од жени претприемачи. Оваа програмска активност согласно годишната програма на АППРСМ предвидува стимулативна мерка за жените согласно која при спроведување на истата особено внимание ќе се обрне на зголемено учество на жените.

Во рамките на програмската активност - Поддршка за женско претприемништво организирани се две обуки за жени претприемачи (со вкупен опфат на 40 учесници – жени претприемачи) за веќе постоечки претпријатија раководени од страна на жени претприемачи и жени потенцијални претприемачи. Целта на овие обуки е да се обезбеди широка информираност на жените претприемачи за инструментите за финансиска поддршка на женско претприемништво, согласно Акцискиот план за имплементација на Стратегијата за развој на женското претприемништво во Република Македонија 2019-2023 година. Овие обуки се реализираа на почетокот на месец октомври 2020 година

3.3. Дали имате предвидено показатели/индикатори за мерење на успешноста и напредокот (пример за индикатор) Индикатор:

Предвидени индикатори со буџетската изјава 2020-2022 (наведени во точка 2.3 од овој извештај)

3.4. Доколку имате документи и прилози кои зборуваат за напредокот, ставете ги во прилог на извештајот: Во 2020 година воведени се и родово разделени статистики во 9 програмски активности од вкупно 11, колку што се предвидени со годишната програма на АППРСМ. Подетално наведени во точка 2.2 од овој извештај.

4. СОРАБОТКА СО ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИИ И БАЗА НА ПОДАТОЦИ:

4.1. Наведете ги активностите за унапредување на еднаквите можности на жените и мажите кои Вашата институција ги реализирала во соработка со социјалните партнери и невладините организации активни на полето на еднаквите можности на жените и мажите?

Учество на повеќе настани и работилници во организација на невладините женски организации во Република Северна Македонија, потпишани Меморандуми за соработка со невладини организации и други научни институции.

АППРСМ во својата годишна Програма предвиде и кофинансирање на Конференцијата под наслов "Забрзан раст на претприемничкото образование", остварена преку 3 одделни вебинари/веб-конференции

во организација на Џуниор Ачивмент Македонија.

Учесниците имаа можност да се придружат на вебинарите на 28 октомври, 4 ноември и 11 ноември 2020 година за да слушнат новости за различни теми релевантни за образованието за претприемништво.

Над 150 учесници- претставници на владата, деловниот сектор, УСАИД, Фонд за иновации и технолошки развој (ФИТР), Агенција за поддршка на претприемништвото на РСМ (АППРСМ), невладини организации, претставници од канцелариите на Џуниор Ачивмент Европа, Албанија, Бугарија, Србија и голем број наставници, директори на средни училишта и алумни членови имаа можност да ги проследат вебинарите по дигитален пат.

Преку овие вебинари се привлече јавноста во нашата земја за важноста на претприемничкото образование и финансиска писменост и се нагласи дека секој млад човек во нашата земја треба да има барем едно практично претприемачко искуство пред да го напушти училиштето.

На вебинарите се дискутираше за каков вид на кадар им треба на компаниите, кои вештини и компетенции им се потребни на младите луѓе за идните работни места, понатаму за образованието и методологијата на наставата во нашата земја и за промените што треба да се направат, како и за трендовите во образованието во соседните земји, регионални иницијативи и важноста од мобилност на младите и прекугранична соработка со нивни вршници.

4.2. Дали базата на податоци со која располага ОДУ е разделена по пол?

Не

а) база на податоци која се однесува на човечки ресурси

* приложете документ со преглед на човечките ресурси поделени по пол (вкупен број на вработени, по звање)

б) база на податоци која се однесува на програмскиот дел (опфат на корисници по пол од одредени програми, услуги, мерки итн.) – наведени во точка 2.2 од овој извештај

* приложете документ со краток опис на програма/услуга и податоци разделени по пол за предвидени корисници, целни групи, и податоци разделени по пол за опфатени корисници, целни групи итн.- наведени во точка 2.2 од овој извештај

5. РЕАЛИЗИРАНИ АКТИВНОСТИ И ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ СОГЛАСНО СТРАТЕШКИТЕ ДОКУМЕНТИ ОД ОБЛАСТА НА РОДОВАТА ЕДНАКВОСТ:

ПРЕДИЗВИЦИ, ДОБРИ ПРАКСИ И НАУЧЕНИ ЛЕКЦИИ:

5.1. Наведете кои се вашите обврски согласно Стратегијата за родова еднаквост (СРЕ), Националниот план за акција и оперативниот план за годината за која се известува. Опишете според:

а) Постигнати резултати

б) Реализирани активности – реализација на Програмата за поддршка на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста на малите и средните претпријатија во 2020 година.

в) Индикатори за мерење успешност –

Во имплементацијата на Програмата за 2020 година се продолжува со интегрирање на родовиот концепт, со тоа што со родово буџетската изјава 2016-2019 година беше вклучена само програмската активност – Ваучерски систем на советување, а со родово буџетската изјава 2020-2022 година покрај оваа програмска активност ќе бидат застапени и следните програмски активности:

1. Ваучерски систем на советување

2. Воспоставување на систем на стандардизирани менторски услуги

3. Обука за поддршка на женско претприемништво

Согласно буџетската изјава која ја приложи АППРСМ за периодот од 2020-2022 година се предвидени аутпут индикатори и тоа:

- воведена родово разделена статистика на корисниците на ваучерскиот систем на советување

- Најмалку 6 ваучери издадени за жени корисници на ваучерскиот систем на советување од вкупно 30-40 реализирани ваучери.

- Воведена родово разделена статистика за менторите и корисниците на стандардизираните менторски услуги

- Најмалку 4 обучени жени ментори и најмалку 6 менторирани мали и средни претпријатија управувани од жени претприемачи

- Воведена родоворазделена статистика на учесниците на обуките за поддршка на женското претприемништво.

г) Потрошени средства за реализирани активности од областа на родовата

рамноправност и извор на средства - со Буџетот на АППРСМ вкупно средства предвидени во 2020 година се 6.651.300,00 денари.

1. Од вкупно 1534 бизнис планови изработени од страна на овластените советници за кандидатите во Програмата за самовработување, 510 бизнис планови се изработени за жени, што претставува 33,2% учество на жените во оваа програмска активност. Потрошени средства 5.712.000,00 денари.

2. Во ваучерскиот систем на советување од вкупно реализирани 59 ваучери, 39 ваучери се за мажи, а 20 за жени или 34% учество на жените во оваа програмска активност. Потрошени средства 279.300,00 денари.

3. Во однос на обуките за женско претприемништво реализирани се 3 обуки за 44 жени и потрошени се вкупно 120.000,00 денари.

10. Во рамките на програмската активност за стандардизирани менторски услуги потрошени средства за менторирање на 12 претпријатија се 540.000,00 денари.

5.2. Дали надлежностите и задачите на координаторот и заменик координаторот конкретно се утврдени во актот за систематизација на работните места во органите на државната управа?

Да, со генерална одредба за координаторот за еднакви можности.

6. ПРЕДИЗВИЦИ, ДОБРИ ПРАКСИ И НАУЧЕНИ ЛЕКЦИИ:

6.1. Наведете дали и со какви предизвици сте се соочиле во текот на извештајната година и какви предлози за нивно надминување сте дале.

И покрај ситуацијата предизвикана од пандемијата со вирусот ковид 19 и намалување на буџетските средства за реализација на програмските активности со Програмата за изменување на Програмата за поддршка на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста на малите и средните претпријатија во 2020 година (објавена во Службен весник на РСМ бр.243 од 6 октомври 2020 година), Агенцијата успешно ги реализираше сите предвидени програмски активности, со исклучок на промотивните активности. Промоцијата ја реализираше преку социјалните медиуми. Предвидените обуки со Програмата се реализираа откако од страна на Владата на Република Северна Македонија беа објавени протоколи за реализација на обуки со физичко присуство.

6.2. Споделете пример за добра или лоша пракса

6.3. Наведете примери за научени лекции

7. СЛЕДНИ ЧЕКОРИ:

7.1. Опишете накратко кој е вашиот план на активности за следната година и кон што ќе придонесат (имплементација на Стратегијата за родова еднаквост, друг стратешки документ на ОДУ итн.)

1. Имплементација на обврските преземени со буџетската изјава за периодот 2020-2022 година

8. ПРЕДЛОЗИ И СУГЕСТИИ ДО МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА:

8.1. Наведете Ваши предлози или иницијативи до МТСП во насока на подобрување на:

а) Функционалноста и координацијата на механизмите за родова еднаквост

б) Имплементација на Стратегијата за родова еднаквост во секторските политики/програми